

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a fenntartható fogyasztásról, termelésről és iparpolitikáról szóló cselekvési tervről

COM(2008) 397 végleges

(2009/C 218/10)

2008. július 16-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

„A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a fenntartható fogyasztásról, termelésről és iparpolitikáról szóló cselekvési tervről”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2009. január 28-án elfogadta véleményét. (Előadó: José María ESPUNY MOYANO.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. február 25–26-án tartott, 451. plenáris ülésén (a február 25-i ülésnapon) 104 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság által bemutatott fenntartható fogyasztási, termelési és iparpolitikai cselekvési tervet, amely egy sor új intézkedés kidolgozását és különféle jogszabályok módosítását is magában foglalja. Az EGSZB már többször is kinyilvánította elkötelezettségét a fenntartható fejlődés iránt, amelyet az EU-n belüli környezeti, gazdasági és szociális fejlődés útjának tekint.

1.2 Az EGSZB hangsúlyozni szeretné, hogy a jelenlegi gazdasági és pénzügyi válságban nagyon kiszolgáltatottak a vállalatok, különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k). Azt is kiemeli, hogy biztosítani kell, hogy a cselekvési tervet úgy hajtsák végre, hogy az elősegítse a vállalatok hatékonyságát és versenyképességét, és járuljon hozzá a gazdaság élénkítéséhez, egyszersmind ösztönözve a fenntartható termelést és fogyasztást.

1.3 Az Európai Bizottság által javasolt cselekvési terv – tartalmát és hatályát illetően – némileg homályos. Ezeket a kétes pontokat mielőbb tisztázni kell annak érdekében, hogy a terv könnyebben végrehajtható legyen, és hogy az érintett gazdasági ágazatok helyesen értékelhessék. Ennek kapcsán az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy terveit az érintett ágazatokkal folytatott, megfelelő együttműködés alapján dolgozza ki, mindig megalapozott, egyértelmű és a gyakorlatban alkalmazható tudományos és műszaki kritériumokat véve figyelembe.

1.4 Az EGSZB határozottan kéri, hogy a gazdasági ágazatok által a jövőben teendő erőfeszítések kiegészítéseként dolgozzanak ki támogató intézkedéseket, elsősorban a kutatás, a fejlesztés és az innováció terén. Emlékeztet továbbá arra, hogy éppen válság idején erősítendőek meg ezek a tevékenységek.

1.5 Igen fontos, hogy az Európai Bizottság valamennyi érintett szektor részvételét elfogadja a cselekvési terv kialakításában. Ennek kapcsán az EGSZB aggodalmának kíván hangot adni a kiskereskedői fórumot illetően, amelyet részleges és elutasítandó kezdeményezésnek tekint, mivel az a szolgáltatókra nézve azok hozzájárulása nélkül, pusztán a piaci pozíció alapján szabna meg feltételeket. Csak az lenne elfogadható és megvalósítható, ha a kiskereskedői fórumot az egyes érintett ágazatok egyenlő alapon történő részvételével zajló kerekasztallal helyettesítenék.

1.6 A környezetbarát tervezésre irányuló javaslattal kapcsolatban az EGSZB fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy a környezeti követelményeket inkább az elérendő célok szerint kellene meghatározni, mint a környezetbarát tervezés révén megvalósítható műszaki megoldások alapján. A termékek környezeti tulajdonságainak folyamatos fejlesztése életciklusuk elemzésén keresztül kell, hogy történjen, amelynek pedig egy sor olyan mutatón kell alapulnia, mint például az üvegházhatásúgáz-kibocsátás, a vízfogyasztás, a meg nem újuló energiákból való felhasználás, a biológiai sokféleség csökkentése, vagy a levegő és a talaj szennyezése. Csupán úgy juthatunk el az ideális megoldáshoz, ha mindezeket a tényezőket – megfelelő tudományos módszereket alkalmazva – teljes körűen figyelembe vesszük.

1.7 A címkézés terén az EGSZB emlékeztetni szeretne arra, hogy a címkék rendszere fontos, ugyanakkor nem az egyetlen létező eszköz a fogyasztók tájékoztatására, és hogy a célkitűzések teljesülésének elősegítése érdekében a megfelelő eljárás a témára vonatkozó rendelkezések összehangolása lenne, valamint hogy egyes ágazatokban (így például az élelmiszeriparban) már szigorú követelmények vannak érvényben e tárgyban. Az EGSZB szerint a fogyasztók nevelése jelenti az ideális megoldást annak biztosítására, hogy jobban tudatában legyenek a problémának, és megértsék, valamint hogy módosítsák fogyasztási szokásaikat.

1.8 Végül az EGSZB meg kívánja ismételni, hogy az európai gazdasági szereplők által az Európai Bizottság cselekvési tervének végrehajtása során teendő valamennyi lépésnek az importtermékekre is vonatkoznia kell, hogy ne alakuljon ki az európai termelők számára diszkriminatív és költséges rendszer a saját belső piacukon.

2. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

2.1 Az Európai Unió jelentős lépéseket tett a lisszaboni stratégiában foglalt növekedési és foglalkoztatási célkitűzések teljesítése felé. A feladat most az, hogy ezt a gazdasági előrehaladást a fenntarthatóság keretei közé illesszük be. Az Európai Bizottság szerint azonnal hozzá kell látni ennek megoldásához.

2.2 Ezért az Európai Bizottság COM(2008) 397 végleges sz. közleményében bemutatja idevágó stratégiáját, amelynek célja, hogy megerősítse a közösségi szintű, integrált jövőképet a fenntartható fogyasztás és termelés fellendítése, továbbá a fenntartható iparpolitika ösztönzése érdekében. Ez a stratégia kiegészíti az energiafelhasználás tárgyában már létezőket, különösen az Európai Bizottság által 2008-ban az energia és az éghajlat témájában elfogadott csomagot.

2.3 Közleményében az Európai Bizottság olyan cselekvési tervet mutat be, amely a termékek energetikai és környezeti tulajdonságainak javítására, valamint azok fogyasztók általi fokozott felhasználására irányul. A végső cél a termékek környezeti teljesítményének javítása teljes életciklusukon át, azokra a termékekre összpontosítva, amelyek esetében nagyobb lehetőség van a környezeti hatások mérséklésére. A valódi kihívás tehát egy pozitív körforgás (ún. „circulus virtuosus”) megteremtése, kedvezőbbé téve a termékek környezeti teljesítményét életciklusuk során, ösztönözve a jobb termékek és termelési technológiák iránti keresletet, és egy koherensebb és leegyszerűsített címkézési rendszer révén segítve a fogyasztókat választásuk javításában. Mindezt pedig az európai gazdasági versenyképesség fokozására irányuló célkitűzés szem előtt tartásával.

2.4 A szóban forgó cselekvési tervet az alábbiakban részletezett nyolc intézkedés kíséri.

2.4.1 **Környezetbarát tervezés több termék esetében.** A környezetbarát tervezésről szóló irányelv jelenleg idevonatkozó minimumkövetelményeket szab meg az olyan energiafelhasználó termékek vonatkozásában, mint például a számítógépek, az elektromos fűtőtestek, a televíziókészülékek vagy az ipari ventilátorok. Ezzel a cselekvési tervvel az Európai Bizottság arra törekszik, hogy kiterjessze az irányelv hatályát azokra az energiával kapcsolatos termékekre, amelyek használatukkor nem fogyasztanak energiát, de közvetett hatást fejtenek ki e téren (mint például az ablakok). A fenti minimumkövetelményekkel együtt az irányelvnek azokat a kritériumokat is meg kell határozni, amelyeket a környezeti teljesítmény önkéntes értékelése („benchmarking”) terén a nagymértékben környezetbarát termékeknek teljesíteniük kell.

2.4.2 **Az energetikai és környezetvédelmi címkézés megerősítése.** A címkézés biztosítja az átláthatóságot a fogyasztó számára, mivel jelöli a termék energiaigényét vagy környezeti teljesítményét. Ennek érdekében az Európai Bizottság a címkézés kötelező érvényének kiterjesztését javasolja több

termékre, beleértve energiafelhasználó vagy az energiával kapcsolatos termékeket is. Egyrészt azon termékek köre, amelyekre alkalmazandó az energetikai címkézéssel szembe fordított 92/75/EK irányelv (amely jelenleg előírja a háztartási gépek energiafogyasztásának feltűntetését) ki fog bővülni például az ablakokkal, amelyek esetében meg kell majd jelölni azok szigetelőképességét. A mostani önkéntes környezetvédelmi címkézési rendszer pedig, amely a leginkább környezetbarát termékeket részesíti előnyben, egyszerűsödni fog, és alkalmazása kiterjed majd az élelmiszerekkel és italokkal kapcsolatos szolgáltatásokra és termékekre is.

2.4.3 **Ösztönzők.** A cselekvési terv azt javasolja, hogy csupán azoknak a termékeknek lehessen ösztönzőket nyújtani, és azokat szerezhessék be a tagállamok és a közösségi intézmények, amelyek elérnek egy bizonyos energiaszintet és környezeti teljesítményt. Ennek – ezt megszabó előírás esetén – címkézési osztályok szerinti azonosítás alapján kell történnie, meghagyva a tagállamok hatáskörét abban, hogy mely termékek között, mikor és hogyan osztják szét az ösztönzőket.

2.4.4 **A „zöld” közbeszerzések előmozdítása:** a közintézmények az Unió GDP-jének 16 %-át költik el javakra és szolgáltatásokra. A környezetbarát termékek és szolgáltatások beszerzése egyértelmű jelzéseket küldhetne a piac felé, és így ösztönözhetné azok keresletét. Ezért az Európai Bizottság új közleményt javasol a „zöld” közbeszerzések tárgyában, amely iránymutatásokat nyújtana a közintézményeknek a cél eléréséhez, és közös kritériumokat és célkitűzéseket, továbbá a pályázatok műszaki specifikációját tartalmazná.

2.4.5 **Koherens adatok és módszertan:** magától értetődik, hogy csak ezek alapján értékelhető a termékek környezeti teljesítménye és a piacon való elterjedésük, és követhető nyomon az előrehaladás.

2.4.6 **Együttműködés a kiskereskedőkkel és a fogyasztókkal:** Létre fog jönni egy kiskereskedői fórum a fenntarthatóbb termékek vásárlásának ösztönzésére, a kiskereskedelmi szektor és ellátási lánc ökológiai lábnyomának csökkentésére, továbbá a fogyasztók tájékoztatásának javítására.

2.4.7 **Az erőforrás-hatékonyság,** a környezetvédelmi újítás és az ipar környezetvédelmi potenciálja növekedésének **elősegítése:** az erőforrás-felhasználás hatékonyságán azt értve, hogy több értéket kellene létrehozni kevesebb erőforrásból, az Európai Bizottság a jelenlegi erőfeszítések alátámasztását javasolja nyomonkövetési, ösztönzési és összehasonlítási (benchmarking) intézkedéseken keresztül. Ugyanez a teendő a környezetvédelmi újítás terén is, annak érdekében, hogy megerősítsük annak az európai innovációs politikában betöltött fontos szerepét. Ehhez hasonlóan az Európai Bizottság a környezeti technológiai európai ellenőrzési rendszerének bevezetését javasolja, önkéntes jelleggel és közpénzből történő támogatással, amely lehetővé teszi a bizalom kialakulását a piacon megjelenő, új technológiák iránt. Végül az Európai Bizottság az EU aktuális környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerének (EMAS) felülvizsgálatát javasolja annak érdekében, hogy segítsék a vállalkozásokat termelési folyamataik optimalizálásában, és erőforrás-felhasználásuk javításában. A cél a vállalkozások részvételének fokozása, továbbá a kkv-k költségeinek csökkentése.

2.4.8 Nemzetközi tevékenység. Az Európai Bizottság a nemzetközi szintre is kiterjeszti törekvéseit, javaslatába belevéve az ágazati megállapodások ösztönzését az éghajlatról folyó nemzetközi tárgyalások során; a bevált gyakorlatok kialakításának és cseréjének elősegítését, valamint a javak és szolgáltatások nemzetközi kereskedelmének fellendítését.

2.5 A cselekvési tervben részletezett, fenti célkitűzéseket három jogalkotási javaslat kíséri:

- egyrészt a környezetbarát tervezésről szóló irányelv hatályának kiterjesztéséről,
- másrészt a környezetvédelmi címkézéssel szembeni szabványok felülvizsgálatáról,
- harmadrészt pedig az EMAS-rendelet felülvizsgálatáról,

valamint egy közlemény a zöld közbeszerzésről.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB igen kedvezően értékeli az Európai Bizottság fenti, nagyra törő kezdeményezését, amely előrelépést jelent a fenntarthatóság közösségi modelljének megvalósítása felé, és emlékeztet arra, hogy a közösségi modell fenntarthatóságáról az EGSZB már több tanulmányt és véleményt is készített, amelyek közül megemlítendő az alábbiak:

- Kétéves értékkelő jelentés az EU fenntartható fejlődési stratégiájáról ⁽¹⁾;
- Az európai környezetvédelmi előírások hatása az ipari szerkezetváltásra ⁽²⁾;
- Környezetbarát termelés ⁽³⁾.

3.2 A fenntarthatóság koncepciója a környezeti, a szociális és a gazdasági alappillért integrációját igényli. Az EGSZB támogatja a cselekvési terv arra irányuló célkitűzését, hogy javuljon a termékek által életciklusuk során gyakorolt környezeti hatás, azonban rámutat arra, hogy a többi – szociális és gazdasági – pillért is figyelembe kell venni, ha valóban hozzá kívánunk járulni a modell fenntarthatóságához.

3.3 Ajelenlegi háttér

3.3.1 Az Európai Bizottság többéves belső elemzést követően 2008 júliusában úgy határozott, hogy közzéteszi a fenntartható fogyasztásról és termelésről szóló közleményt, továbbá a fenntartható iparpolitikára vonatkozó cselekvési tervet.

3.3.2 Kétségtelenül rendkívül nagy kihívásról van szó az európai ipar számára, valamint egy, a fenntarthatóságot célzó, új termelési és fogyasztási modellről. A javaslat merész voltának

ugyanakkor nem szabadna elfelejtenie velünk azokat a körülményeket, amelyek között a stratégia kidolgozása történik, és az azt kísérő jogalkotási intézkedések születnek. A világ minden gazdasága a pénzügyi válság időszakát éli, amelynek leküzdésére – nemzeti, közösségi, illetve többoldalú – intézkedéseket hoznak, bár ezek hatására egy ideig még várni kell.

3.3.3 Ebben a kényes helyzetben és annak megoldására várva, az EGSZB fel kívánja hívni a jogalkotók figyelmét azokra a hatásokra, amelyekkel a szóban forgó intézkedéscsomag járhat a reálgazdaságra, amely számára készült, tehát az iparra, valamint a fogyasztókra nézve. Bár nem szabad szem előtt téveszteni dicséretes, középtávon megvalósítható célkitűzéseit, a javaslatnak rövid távon óvatosnak kell lennie, és nem szabad bizonytalanságot szülnie, vagy szükségtelen többletterhet rónia az iparra.

3.4 Egy ilyen nagyhorderejű kezdeményezés esetében döntő szempont a megfogalmazott üzenetek egyértelműsége és részletezettsége. Ezért az Európai Bizottságnak erőfeszítést kellene tennie annak világosabb meghatározására, hogy mely gazdasági ágazatokat, mely konkrét területeken érint a javaslat. Végül az EGSZB szeretné kiemelni, hogy az Európai Bizottság cselekvési terve nem fordít kellő figyelmet azokra a módszerekre és arra a tudományos alapra, amelynek révén közös hatáselemzési rendszert alakíthatnánk ki, és elkerülhetnénk az olyan rendszerek elterjedését, amelyek kétségessé teszik a belső piac elveit, és megtévesztik a fogyasztót.

3.5 Az EGSZB kedvezően fogadja az Európai Bizottság azon javaslatát, mely szerint nagyvonalú ösztönzőkkel kellene támogatni a vállalkozásokat azokban az erőfeszítéseikben, melyeket az új körülményekhez való alkalmazkodás érdekében kell majd tenniük. Ennek megfelelően – „a szennyező fizet” elvhez hasonlóan – támogatni fogják azokat, akik igyekeznek tenni a környezet javítása és különösen a fenntartható termelés és fogyasztás érdekében.

3.6 Mivel az Európai Bizottság által javasolt cselekvési terv jelentős alkalmazkodási és javítási erőfeszítéseket igényel az európai termelők részéről, az EGSZB fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy gondoskodni kell a fellépő, új kötelezettségek maradéktalan teljesítéséről. Az Európai Bizottságnak ezért rendelkeznie kellene arról, hogy az importált és az európai termékek azonos elbánásban részesüljenek a közösségi piacon, elkerülendő, hogy az európai termelőket igazságtalanul diszkrimináció sújtja, vagy viszonylagos hátrány érje. Az EGSZB ezért szükségesnek tartja egy alapos, előzetes elemzés elvégzését a belső piac szempontjából, amely célul tűzi ki a Közösség országaiból és a harmadik országokból származó termékek közötti teljesen egyenlő bánásmód biztosítását.

3.7 A cselekvési terv egyik kulcsszempontja a kiskereskedői fórum. Jóllehet az EGSZB támogatja a követendő célt (a korlátozottan rendelkezésre álló természeti erőforrások fenntartható felhasználásának megvalósítását), úgy véli, hogy e cél elérésének nem a legjobb eszköze a kiskereskedelem képviselői által vezetett munkafórum.

⁽¹⁾ Előadó: Lutz RIBBE, HL C 256., 2007.10.27.

⁽²⁾ Előadó: Antonello PEZZINI, HL C 120., 2008.5.16.

⁽³⁾ Előadó: Anna Maria DARMANIN, HL C 224., 2008.8.30.

3.7.1 Így – tekintettel a piac jelenlegi helyzetére (kevés, ám nagy erővel bíró kiskereskedő, ugyanakkor nagyszámú, kis vagy közepes méretű vállalkozást üzemeltető termelő) – csupán azt sikerülne elérni, hogy nyomást gyakoroljunk a szolgáltatókra, és különbséget tegyünk a termékek között. A kiskereskedői fórum zökkenőmentes és kiegyensúlyozott működése érdekében meg kellene határozni munkamódszereit. A fórumnak egyenrangú félként össze kellene gyűjtenie valamennyi érintettet az ellátási láncból (termelőket, kiskereskedőket, szállítványozókat, fogyasztókat és akadémiai köröket) annak biztosítására, hogy együttműködjenek a megoldások kidolgozása érdekében.

3.7.2 A platformnak ezenkívül önkéntes intézkedések meghozatalát kellene ösztönöznie például a mérési módszerek területén, továbbá olyan lépések megtételét, amelyek a fenntartható fogyasztás megvalósulását célozzák az ellátási lánc teljes hosszában.

3.8 Környezetbarát tervezésről szóló irányelv tekintetében az EGSZB aggodalmának ad hangot az „energiával kapcsolatos termékek” pontatlan fogalom meghatározása kapcsán. Egyértelműen meg kellene jelölni, mit értünk e termékeken, és pontosan mely termékekre vonatkozik a javaslat, mivel csak így lehet biztosítani a minimális jogbiztonságot a gazdasági láncban.

3.9 Az Európai Bizottság cselekvési terve új rendelkezéseket irányoz elő a címkézés terén. Ezt illetően az EGSZB szeretné felhívni a figyelmet arra, hogy az ipar részéről történő nagyobb elfogadás érdekében jobban kellene támogatni a környezetvédelmi címkézést. Ennek kapcsán úgy véli, hogy a kitűzött

célok elérésének megkönnyítése céljából megfelelő lépés lenne a címkézési rendelkezések szabványosítása.

3.9.1 Ráadásul egyes ágazatokban – így az élelmiszeriparban vagy az italgyártásban – már vannak szigorú címkézési követelmények, melyek speciális szabályozásokat tartalmaznak az adott termékek jellemzőit illetően.

3.9.2 Mint már máskor is, az EGSZB emlékeztet arra, hogy léteznek más utak is a fogyasztó tájékoztatására (internetes oldalak, ingyenesen hívható telefonszámok stb.), amelyek ugyanannyira alkalmasak a kívánt cél elérésére, mint az Európai Bizottság javaslata. Tartalmi és formai elemzést kell majd végezni a termékek címkézésére vonatkozóan. A termék címkéken és -megjelöléseken feltüntetett adatok szabványosítását is ösztönözni kell, mivel az kedvezhet a kereskedelemnek, segítheti a fogyasztókat, és előnyökkel szolgálhat maguknak a termelőknek is. Általában ugyanakkor az EGSZB szerint a fogyasztók nevelése jelenti az ideális megoldást annak biztosítására, hogy jobban tudatában legyenek a problémának, és megértsék azt, valamint hogy módosítsák fogyasztási szokásaikat.

3.10 Az EGSZB sajnálja, hogy cselekvési tervét alátámasztó intézkedésként az Európai Bizottság nem támogatja határozottabban a kutatást, a fejlesztést és az innovációt. Úgy látja, hogy különösen válság idején kell nagy erőfeszítéseket tenni a kutatás terén, ezért kéri a fenntartható termeléssel és fogyasztással kapcsolatos valamennyi területen a kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységek fokozását.

Kelt Brüsszelben, 2009. február 25-én.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI